

20 Μαρτίου 2020

Αντίο Άλκη

*της Καθηγήτριας Ελένης Φτιάκα

Το τελευταίο Συμβόλαιο Αγάπης που μας άφησε η Άλκη Ζέη λέγεται πολύ επίκαιρα: Ένα παιδί από το πουθενά και κυκλοφόρησε ανάμεσά μας το Δεκέμβρη του '19. Κι έπειτα, το Φλεβάρη του '20, χωρίς πολλά λόγια, η Άλκη άνοιξε την πόρτα κι έφυγε...

Τόσων χρόνων που έγινα, μου αρέσει ακόμα ν' ανοίγω την πόρτα και να μπαίνω στον κόσμο της Άλκης! Μ' αρέσει να αφήνω πίσω μου αυτή την καθημερινότητα που γνωρίζω, με τα τόσα στραβά της, και να μπαίνω σε έναν κόσμο όπου όλοι είναι έτοιμοι ν' αγαπήσουν και ν' αγαπηθούν. Όπου όλοι είναι έτοιμοι να δώσουν, όπου όλοι θέλουν να μοιραστούν τις σκέψεις τους, τα λόγια τους, τη στέγη τους, το φαγητό τους με τον άλλο! Είναι έτοιμοι να γίνουν φίλοι! Η φιλία, αν το σκεφτούμε, είναι ίσως το πιο ανιδιοτελές συναίσθημα που υπάρχει. Τον αγαπάμε τον άλλο, την άλλη, όχι γιατί μας έτυχε, όχι γιατί οφείλουμε, όχι γιατί αναγκαστήκαμε, αλλά γιατί, έτσι! Έτσι μας αρέσει! Τον διαλέξαμε, τον ξεχωρίσαμε και τον αγαπάμε! Έτσι όπως είναι! Ίσιος, στραβός, ολίγον βλαμμένος, εγωιστής και ιδιότροπος, εμείς μπορούμε και βλέπουμε και τα καλά του και τον αγαπάμε γιατί... έχει μπλε μάτια που μας ταξιδεύουνε... Έχει δυο ζεστά χέρια! Έχει μια φωνή που μας συγκινεί! Μαγειρεύει θεσπέσια, σχεδόν τόσο καλά, όσο και η μάνα μας! Γιατί έτσι βρε αδερφέ! Ωωωωχ! Λογαριασμό θα σας δώσουμε;

Κι αυτός ο άλλος που αγαπάμε μπορεί να είναι συμμαθητής μας, γείτονας, περαστικός, πρόσφυγας, άστεγος, μικρός ή μεγάλος, δικός ή ξένος! Η αγάπη αυτή, η φιλία, διαπερνάει κάθε όριο, κάθε πιθανό σύνορο! Γεωγραφικό, ψυχολογικό, ηλικιακό, ταξικό, γλωσσικό... Η αγάπη αυτή, η ανεπιτήδευτη, η αυθόρμητη, που δε ζητάει ανταλλάγματα, αλλά ξεπηδάει από μέσα μας σαν κάτι το απολύτως

φυσιολογικό και αναμενόμενο, αυτή η αγάπη, είναι διάχυτη στα βιβλία της Άλκης, και στο τελευταίο βιβλίο της επίσης! Αυτή λοιπόν η αγάπη, αυτή η ετοιμότητα για δόσιμο, για φιλία, για αυταπάρνηση ακόμα και για θυσία, είναι παντού στη δουλειά της Άλκης και είναι ίσως η πιο γνήσια παρακαταθήκη που μας άφησε! Κι αυτός ο κόσμος, ο γεμάτος με παιδιά και μεγάλους που σκέφτονται και ενεργούν έτσι, αυτός είναι ο κόσμος της! Ο κόσμος όπως θα 'πρεπε να είναι! Και τι σχέση έχει αυτός ο κόσμος με τον δικό μας τον κόσμο;

Το άλλο παράξενο είναι το πόσο κοντά βρίσκεται ο κόσμος αυτός στο χριστιανικό ιδεώδες! Το πόσο κοντά είναι αυτή η περιγραφή της αγάπης στην περιγραφή του Παύλου! Όχι πως εγώ έχω καμμιά ιδιαίτερη σχέση με τον Παύλο! Όχι πως είχε η Άλκη οποιαδήποτε σχέση μαζί του! Όπως έβλεπα το μικρό της φέρετρο να εξαφανίζεται μέσα σε κείνη τη μεγάλη μαύρη τρύπα, με έπιασε μια ανεξέλεγκτη αντάρα κι έβαλα τις φωνές! Αχ! Όχι τόσο σκοτάδι Άλκη! Φώναξα. Τι δουλειά έχεις εσύ στο σκοτάδι; Έλα ξανά στο φως!

Ξέρω γω αν υπάρχει Θεός; Η Άλκη θα ξέρει τώρα, αλλά δε μπορεί να μας το πει. Ας ελπίσουμε ότι υπάρχει. Κι ας ελπίσουμε πάλι ότι δεν κολλάει σε μικρές λεπτομέρειες, όπως κάποιοι εδώ πιστοί του, και μας κρίνει όλους μας, και την Άλκη, με βάση τις πράξεις μας, κι όχι με βάση τις διάφορες μπουρδες που διακηρύττουμε δημοσίως για να γίνουμε αρεστοί. Και έτσι είναι φυσικά - τι χαζός Θεός θα ήταν αλλιώς!

Και γι' αυτό το λόγο θέλω να σας μιλήσω για το φως που άφησε πίσω της και μέσα μας η Άλκη, κι όχι για το σκοτάδι που αντίκρουσα εγώ στο Πρώτο Νεκροταφείο Αθηνών.

Η Άλκη έφυγε στα 95 της, και έγραφε μέχρι την τελευταία της ώρα! Και δεν άφησε καμία συγγραφική εκκρεμότητα πίσω της γιατί της άρεσε να κάνει παστρικές και συγυρισμένες δουλειές! Έβαλε σε τάξη το Μεταίχμιο, στο οποίο είχε μετακομίσει μετά το θάνατο της φίλης της (συν-εξόριστης) Νανάς Καλιανέση που την φιλοξενούσε για χρόνια πολλά στον Κέδρο, και τους επισκεπτόταν ανελλιπώς κάθε Τετάρτη πρωί για τσάι και βουτήματα. Τα βουτήματα τα κερνούσε πάντα αυτή! Έτσι, όπως παλιά! Έτσι όπως πάντα! Φίλοι, βουτήματα και κουβεντούλα! Παντού! Στην Αθήνα, στη Χίο, στην Ιταλία, στην Τασκένδη, στη Μόσχα, στο Παρίσι -αχ! το Παρίσι!- στις Βρυξέλλες, και πάλι πίσω...

Έφυγε η Άλκη, αλλά οι συνήθειές της, ο κόσμος της, μένει! Ας τον κάνουμε βίωμα! Κι ας έχει Θέ μου περισσότερη ζωή μέσα μας και γύρω μας από τον κόσμο της Θάτσερ τον ανεκδιήγητο τον οποίο βιώνουμε όλοι κάθε μέρα και μας έχει κάνει αρπακτικά! Ας νικήσει ο καλός μας εαυτός, κι ας απλώσουμε το χέρι ο ένας στον άλλο, όπως στα βιβλία της! Ας βυθιστούμε κι εμείς στην αγάπη, την καλοσύνη, την αξιοπρέπεια, το καθήκον, την έγνοια για ιδανικά και αξίες που δεν είναι μόνο δικά μας, αλλά είναι για όλο τον κόσμο, και θα μας βοηθήσουν να γίνουμε όλοι καλλίτεροι, και εμείς, και ο κόσμος ολόκληρος!

Άλκη, συγγνώμη που δεν σε αποχαιρέτισα με λόγια εκείνη την Τρίτη. Τι να αντιπαραθέσω εγώ στα δάκρυα της εγγονής σου που παρακαλούσε το Κούλι -όχι να μην πεθάνει τώρα πια- αλλά να σταματήσει να μεγαλώνει για να μπορέσει να σε φτάσει κι εκείνη και να κουβεντιάζετε σα δυο φίλες, στα εγκώμια του Τίτου που ξεδιάλεξε την 'Αρραβωνιαστικιά' σου μαζί με την τριλογία του Τσίρκα και το 'Κιβώτιο' του Άρη ως τα τρία σημαντικότερα έργα ελληνικής λογοτεχνίας του 20ου αιώνα, και στη λύπη του που τον έστησες στο τελευταίο σας ραντεβού, στον αποχαιρετισμό της αδερφής σου και το ΕΥ-ΠΟ, ΛΥ-ΠΟ, της καρδιακής σου φίλης; Αυτοί οι άνθρωποι σε γνώριζαν μια ζωή. Εσένα την ίδια, και τη ζεστή σου καρδιά, και το χιούμορ σου που έκοβε σαν μαχαίρι! Κι εγώ είχα τέσσερα χρόνια να σε δω, από κείνη την τελευταία συνάντησή μας στη σκηνή του ΘΟΚ... <https://www.youtube.com/watch?v=DGKq32VIV8> (16.10.16).

Όμως κι εγώ, και όλοι εμείς, που σε γνωρίσαμε κυρίως μέσα από το έργο σου, σε αποχαιρετούμε και σε αφήνουμε στη συντροφιά των τόσων παλιών φίλων που θα συναντήσεις εκεί: του Γιώργου πρώτα-πρώτα, και της Ζώρζ που σου' λειψε τόσο, και του αγαπημένου σου Μάριου, και της Μελίνας για να βγάλετε επιτέλους μια φωτογραφία μαζί... Καλές κουβέντες ευχόμαστε στην παλιά συντροφιά!

Κι εμείς εδώ θα πορευτούμε στο δρόμο που μας έδειξες με τη δουλειά και το παράδειγμά σου: στο Φως!

Καλό σου Ταξίδι!

Ελένη Φτιάκα

ΥΓ Έπρεπε να ταξιδεύω για Βερολίνο σήμερα, αλλά είμαι καθηλωμένη στο σπίτι λόγω κορωνοϊού. Και ξέρω πολύ καλά σε ποιο κλίμα αλληλεγγύης θα κινούνταν το επόμενο βιβλίο της Άλκης αν δεν μας είχε αφήσει στις 27 Φεβρουαρίου του 2020.

Ελένη Φτιάκα, Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής